

ז. דרוש בפרשת בראשית

הרוצה לדעת מה יהיה באחרית הימים, ובכל יום ויום הנקרא אלף. שנה¹⁴⁷, יבין כל הדברים מפרשת בראשית, ושבע ימים של בראשית מה נברא בהם, כן יהיה בו' אלפי שנה¹⁴⁸ וכו', ויום השביעי (בראשית ב, ג) "שבת מכל מלאכתו" כן יהיה באלף השביעי הנאמר בו (ישעיה לד, ד) "ונמקו כל צבא השמים", ונרמז (בראשית ב, א) "ויכלו השמים והארץ" וקרי ויכלו ויכלו השמים¹⁴⁹ וכו', ונרמז גם כן (שם) ב"ברא אלדים לעשות" עשיה חדשה מתוקנת וכו'. ורמז טעות הלל שאמר (סנהדרין צח:; צט.) "אין משיח לישראל", בחושבו שאחרית הימים הם האלף ששי כי יום שביעי אינו בכלל הימים, כי יהיה (ישעיהו ל, כו) "אור הלבנה כאור החמה", והוא (זכריה יד, ז) "יודע לה' לא יום ולא לילה", ורמז פסוק (ישעיהו סג, ד) "כי יום נקם בלבי" הוא יום אלף הששי, ואחר פירש השנה מהאלף באיזו שנה יבוא וזהו (שם) "[ו]שנת גאול באה", כי לולי זאת ההכנה אין לו הכנה זולתה, באומרו קודם היום ואח"כ השנה כי אין נכון וכו'. ורמז ענין אדם וחיה ודבקותם בעץ הדעת, וענין היות עץ החיים בתוך הגן וכל ישראל נדבקים בו ומהלכו ת"ק שנה¹⁵⁰, ועץ הדעת טוב ורע אינו תוך הגן כי אם חוצה לגן בתוך המקום הנקרא 'שדה' ונקרא 'עץ השדה'. ורמז ענין אדם וחיה סמאל ולילית וחטאם, כי (מגילה יב.) "איהו בקרי ואיהי בבוציני", והיה אדם מוליד רוחין ולילין ושדים ק"ל שנה, עד ששב וידע את חוה אשרו והוליד לשת¹⁵¹ כי ממנו הושתת העולם¹⁵², הפך הראשון הנקרא שד. וזה שת בחילוף אתוון, כי יצאו מעץ השדה הנ"ל, ולכן (בראשית כה, כז) "עשו איש שדה" ממקום השדין והקליפות שאינם בישוב.

ורמז גם כן היות שלושה מינים בזרע אדם, מצד הקדושה הנקראת ראשית שהם ישראל¹⁵³, והקצה האחר שבעים אומות, וערב רב הם אמצעיים, וישמעאל ועשו אינם בכלל השבעים אומות, והיה בהם צד

147. ע"פ תהלים צ, ד.

148. שית אלפי שני היו עלמא וכו' (ראש השנה לא., עבודה זרה ט., סנהדרין צז.).

149. אל תקרי ויכלולו אלא ויכלו (שבת קיט:).

150. בראשית רבא טו, ו; זהר ח"א לה.; ת"ז תקון י"ט לח.

151. זהר ח"א נד.; שם ח"ב רלא.

152. זהר ח"א נז.; ת"ז תקון ס"ט קי.

153. ויק"ר לו, ד.

קדושה בסוד החזיר שעתיד לחזור לישראל¹⁵⁴, ולזה היה רוצה יצחק לקרבו לקדושה, וכן אברהם לשמעאל כי אמר (בראשית יז, יח) "לו ישמעאל יחיה" וכו'. ורמזו בעשו סוד למה ר' מאיר היה מטהר את השרץ במ"ט פנים טהור ומטמא, בהיות קשה שכל אחד משמונה שרצים יטמאו בכעדרה והנחש המשחית שלא יטמא¹⁵⁵, ו"סוד ה' ליראיו".

ורמז שיצאת חוה ראשונה לפני חוה שניה¹⁵⁶ והיותם נעשקים בידה (שמואל א א, ו) "וַיִּכְעַסְתָּהּ צִרְתָּהּ גַם כַּעַס", ובזה רמז פסוק (ויקרא כו, ו) "וְהַשְׁבֵּתִי חַיָּה רְעָה מִן הָאָרֶץ" הנק' לילית, ו"חרב" חרבו דסמאל "לא תעבור בארצכם", וזה סוד החרב שלקח ר' יהושע [בן לוי] ממלאך המות¹⁵⁷, "ושכבתם ואין מחריד" כי (משלי י, כב) "בשכבך תשמור עליך" מחמימות לילית לקח זרעו כי נשים מאירות אותם^{157א}, וזהו (תהלים צא, י) "וַיִּנָּע לֹא יִקְרַב בְּאֵהָלָךְ", וישאר ענג¹⁵⁸ מעדן נהר גן¹⁵⁹, כי משם נחצבות הנשמות דישראל¹⁶⁰ ממקום חציבת שני לוחות אבן מתחת הכסא¹⁶¹. ועוד רמז פסוק (תהלים עד, יט): "אל תתן לחית נפש תורך", שאל יתן וימסור בני חוה לחיה רעה הנזכרת, בשביל שנק' נפש תורך המראים באצבע (שמות טו, ב) "זה אלי" וכו' בהיות[ם] תוך בטן אמם, ועוד כי (תהלים שם) "חית ענייך אל תשכח לנצח" על חית הקדושה נאמר, למה כי (שם כ) "הבט לברית", רוצה לומר שבאלו השבעה ימים שלא נמול שיש שליטה לזאת החיה רעה עליו להזיקו אומר "הבט לברית" שיהיה נמול לשמיני ואל תתנם בידה וכו'.

154. למה נקרא שמו חזיר? שעתיד הקב"ה להחזירו לישראל (שו"ת רדב"ז חלק ב סימן תתכ"ח; של"ה ערך תורה שבכתב רפ"ד, (וז"ל: אמרו רז"ל עתיד חזיר לטהר), רבינו בחיי פ' שמיני סוף ד"ה את הגמל). חזיר הוא אחד משמותיו של אדום. ועי' קה"ר א, כה: למה נקרא שמו חזיר? שהוא עתיד להחזיר את המלכות לבעליה.
155. לפי הגרסה שלפנינו דברי הגמרא לא הובאו כאן בדיוקם. זה לשון הגמרא בעירובין יג: (ר' מאיר) אומר על טמא טהור ומראה לו פנים, על טהור טמא ומראה לו פנים... תלמיד היה לו לר' מאיר... שהיה אומר על כל דבר ודבר של טומאה ארבעים ושמונה טעמי טומאה, ועל כל דבר ודבר של טהרה ארבעים ושמונה טעמי טהרה. תנא: תלמיד ותיק היה ביבנה שהיה מטהר את השרץ במאה וחמשים טעמים. אמר רבינא: אני אדון ואטהרנו: ומה נחש שממית ומרבה טומאה -- טהור, שרץ שאין ממית ומרבה טומאה לא כל שכן?!
156. זהר ח"א לד: ח"ג יט, ועי' ע"ח ח"ב של"ח רפ"ב.
157. כתובות עז:
- 157א. ע"פ ישעיה כז, יא.
158. 'ענג' (שבת) בהפוכא 'נגע' (ת"ז בהקדמה יב.).
159. ענג איהו ע' עדן נ' נהר ג' גן (זהר ח"א כו: ת"ז בהקדמה יד, שם תקון נ"ה פח:).
160. זהר ח"ב יא.
161. ילקוט עקב תתנ"ד (מחצב הלוחות מתחת כסא הכבוד): עשה הקב"ה גן עדן למטה בארץ והוא מכון כנגד כסא הכבוד (עי' ז"ח בראשית יז, ועי' ספר הליקוטים תזריע סימן יג).

ורמז לקיחת יוסף בת כהן און, דקדק הקב"ה עמו לתתה לו בחטא השלכת זרעו מבין אצבעותיו¹⁶², אפילו שהיה אנוס שאמר (בראשית מ, טו) "וגם פה לא עשיתי מאומה" בעשיה שום מום הנקרא רע, ומשה גם כן דקדק עמו הקב"ה ולקח בת כהן מדין אשת מדנים ובית חבר¹⁶³.

ורמז גם כן שצמצם הקב"ה עצמו בבריאת העולם שלא היה יכול העולם להשתמש באור הבהיר, והאציל ממנו ניצוץ נקודה אחת, ונתעבה האור על ידי צמצומים ותקן העולמות ונתקיימו. ובזאת הנקודה נכללו כל הארבעה עולמות והיא ה' שבשם, וזה העולם הוא הנקרא אין סוף, וצמצם יותר וברא הכל בה' ראשונה של שם, ה' רבתי מ(דברים לב, ו) "הלח' תגמלו", הנרמזת בב' גדולה דבראשית המצטיירת ה' הפוכה, ובאלו השתי אותיות - יה - צייר שני עולמות¹⁶⁴, והרמז בכל אלו הבריאות נאמר (בראשית א, ג) "יהי אור" וכו' כי בו אותיות י"ה וחזור ליו"ד, אבל בשני אותיות אחרונות מהשם שהם ו"ה יצר ועשה שני עולמות אחרונים, והרמז כי בעולם העליון נקרא 'שמי השמים'¹⁶⁵ ואין שתוף ארץ בהם, והשני שהיא בריאה נרמז בפסוק "בראשית ברא" וכו' אמר "השמים והארץ" ויש בהם קיום והעמדה, ויש בחינה אחרת הנקראת (בראשית ב, ד) "ביום עשות ה' אלדים ארץ ושמים" אלו הם הנאמרים בהם (ישעיה נא, ו) "כי שמים כעשן נמלחו" וכו' שהם בעשיה, ואלו השלוש מדרגות נרמזות בפסוק "בראשית" וכו', בחינה ראשונה אין אדם יכול לדבר בה אפילו על ידי מחשבה והיא ביד מהשם, ומשם נתצמצם ובא לה' ראשונה הנרמזת בבי"ת בראשית וברא הכל, וצמצם יותר לה' אחרונה זעירא ד"בהבראם" (בראשית ב, ד), ומשם נתצמצם לשם אל. יים הנקרא כנוי¹⁶⁶, וזהו (שם) "ביום עשות ה' אלדים ארץ ושמים" כאן קדמה הארץ לשמים בבחי' חומר עשיה, כמו שאמרו ז"ל בבריאה קדם שמים לארץ¹⁶⁷, כי "בראשית ברא אלדים את השמים ואת הארץ" כי בבריאה אין שם חומר, ובזה תלוי מחלוקת הלל ושמאי¹⁶⁸.

ורמז גם כן בשם אלדים [אותיות] מילה א', שלא דבר אלדים את כל

162. סוטה לו; פדר"א נ. ק טל.

163. עי' שמות ב, טז - כא. חבר היה מצאצאי "חבב חתן משה" (שופטים ד, יא) (הביטוי "בית חבר" הוא בשופטים ד, יז; ה, כד).

164. עי' מנחות כט; ירושלמי חגיגה ב ועוד מקומות רבים בזהר ובתיקונים.

165. עי' חגיגה יב, ע"פ "הן לה' אלקיך השמים ושמי השמים" (דברים י, יד).

166. 'כנוי' סלק לחושבן 'אלקים' (זהר ח"א כב; ת"ז תקון כ"ו ע"א; קנא).

167. חגיגה יב רע"ב.

168. ב"ש אומרים שמים נבראו תחלה... וב"ה אומרים ארץ נבראת תחלה, חגיגה י"ב ב"ר א, טו).

הדברים האלה כי אם לנמולים¹⁶⁹ כי (תהלים קמז, יט - כ) "מגיד דבריו לעקב וכו' לא עשה כן לכל גוי" (ש"ב ז, כג) "ישראל גוי אחד" וכו', ועוד אלדים נקרא פה וכן עולה¹⁷⁰, ובזה הפה הוציא ה' מוצאות מאותיות אהח"ע וכו'¹⁷¹ שהם מא' ועד ת', וזהו (שמות כ, א) "את כל הדברים האלה" וכו', ואלדים חמשה אותיות נגד חמשה מוצאות הפה וכנגד חמשה תנועות פתוחי חותם¹⁷², ולכן היה יודע בצלאל לצרף באלו האותיות שבהם נבראו שמים וארץ¹⁷³ וכו'. ובזה יובן מאמר (אבות רפ"ה) "בעשרה מאמרות נברא העולם והלא במאמר אחד" וכו' והמבין הדרוש הנזכר יבין זה וכו'.

ואמר ענין היות שבעה שחקים¹⁷⁴ ולא הוזכר עשרה¹⁷⁵, כי השבעה הם תחת השלושה הנכללים ונקראים אחד¹⁷⁶ ונקראים 'ערבות לגורל קדושתם, והשבעה למטה מהם.

ורמז גם כן למה הא' ראש האותיות, כי הדברות באנכי¹⁷⁷ וכו', כי הא' למעלה מבריא, ולכן שם תר"ך תיבות נגד כתר עליון¹⁷⁸, ובבריא התחיל בב' בראשית, ורמז להיותה גדולה להיות כי אֲלֵפִים שנה קדמה התורה, דכתיב (משלי ח, ל) "ואהיה שעשועים יום יום"¹⁷⁹, ורמז במלת (שמות כ, ב) "אנכי ה' אלדיך" למקום התורה החצובה מהכסא¹⁸⁰ וכן עולה 'הכסא' וכן עולה 'אלדים'¹⁸¹, וזהו (שמות כ, א) "וידבר אלדים" וכו'. ורמז גם כן שכל מלוי נקרא אחר והוא דין מצד אלדים העולה מלוי¹⁸², שמלוי שם הויה שהוא כ"ו, כ"ף ו"ו, נמצא מלוי כ"ו הוא פ"ו שם אלדים¹⁸³, זהו (דברים ד, טל) "וידעת היום וכו' כי ה' הוא האלדים", וזהו "ה' אלדינו" הנזכר בשמע, כי אפילו שנראה כי ח"ו הם שני רשויות אינם כי אם "ה' אחד" והכל אחד, (יחזקאל לז, יז) "והיו לאחדים בדרך", והבן.

169. תנחומא משפטים ה; זהר ח"ג עב סע"ב.

170. 'פה' עם הכולל גימ' 'אלקים'. (כמובא בע"ח שכ"ח פ"ה, ועי' הערה הבאה.)

171. הפה שהוא כולל כל חמשה מוצאות, הוא אלקים פשוט גימטריא פה [עם הכולל]

(ע"ח שכ"ה סוף דרוש ב') ועי' זהר ח"א פג; ח"ג רכח. רצה:

171א. בתקוני זהר בהקדמה ד רע"ב הפתוחי חותם מיוחדים לשם אלקים באופן אחר

אָאָאָאָ - כל נקודה עולה י (=10) והקמץ עולה ט"ז (כי צורתו ווי.הרי פ"ו

(=86) גימ' אלקים.

172. ברכות נה; זהר ח"ב קנב.

173. חגיגה יב; אדר"נ לו, ט; פרקי ר' אליעזר פרק יח. זהר ח"א לב; ח"ב ט:

174. עי' הערה 192.

174א. שבעה רקיעין הן, העליון נקרא 'ערבות' לפי שכולל שלש ספירות

הראשונות דעשיה (שע"ק ח"ג ש"א).

175. עי' על זה ב"ר א, י.

175א. עי' ספר שעורי קומה להרמ"ק פרק צג (דף צ טור ד).

176. ב"ר פרק ח, ב; שוחר טוב צ, יב.

177. ילקוט עקב תתנ"ד (מחצב הלוחות מתחת כסא הכבוד).

178. ת"ז בהקדמה ד:

179. ע"ח ש"י פ"ג, שם של"ח פ"ב.

180. גינת אגוז חלק א שער הכני (דף י"ב טור א).

ורמז בפסוק (ישעיהו מו, י) "וכל חפצי אעשה" אפילו שהצדיק מבטל הגזרה¹⁸¹ כאן אפילו משה רבנו עליו השלום לא יעמוד לפניו, וזהו (ירמיה מט, יט; שם נ, מד) "ומי זה רועה אשר יעמוד לפני", (איוב כג, יג) "כי הוא באחד ומי ישיבנו" וכו'.

ורמז עוד בפסוק (בראשית ב, ז) "וייצר" שני יודין רמז לשתי יצירות שהם עפר מן האדמה¹⁸², עפר בחינה אחת שהיא ראוייה לזריעה¹⁸³ ולא אדמה, כי עפר (קהלת ג, כ) "הכל היה מן העפר" אפילו גלגל חמה¹⁸⁴, אבל אדמה הוא כשנתגרש מגן עדן הלך לעבוד את האדמה הנאמר בה (בראשית ג, יז) "ארורה האדמה", אבל הרשעים אפילו אדמה אינם נעשים כי אם אפר תחת כפות רגלי הצדיקים¹⁸⁵, תכלית הסיג ואין ראוי לזריעה¹⁸⁶ וכו'.

אשר חתמו

181. מ"ק טז, שבת סג. כ"מ פה.

182. עפר יצירה אחת, ואדמה יצירה שניה. ענין ב' יצירות מוזכר ב"ר פרשה יד סימנים ב"ד ושם מוזכרות יצירות אחרות. ובסימן ז' מוזכרים עפר ואדמה בלא קשר עם "וייצר" (ושם: עפר - זכר, אדמה - נקבה).

183. מעפרא (=מיסוד העפר) נפקין זרעין (ת"ז בסופו תקון ג' קלט, ועי' זהר ח"א קע).

184. קה"ר ג, כו; זהר ח"ג לד.

185. ר"ה יז. ע"פ מלאכי ג, כא.

186. אבק טפל לעפר, אבק דאשתאר מן טרא ולא עבד פירין ואיבין לעלמין (זהר ח"א קע).

ח דרוש בפרשת נח

הפסוק

אמר ענין העשרה מאמרות שבהם נברא העולם¹⁸⁷, והיו כל כך רוחניים מרוח פיו של הקב"ה והיו חיים, והמאמרות נעשו עשר ספירות מלשון ספר, שהמאמר נכתב בספר, והעשר ספירות נכללו בשלוש ספירות עליונות בחב"ד ונק' ספר ספר וסיפור¹⁸⁸, וכל 'ספר' בכלל ג' שהם ט', ג' ימין ג' שמאל ג' אמצע והם הם הנפתחים בר"ה¹⁸⁹, ונכללים הג' בשבעה ימי בראשית והשלושה נסתרים, וכן העשר ספירות: שלוש עליונות שבע תחתונות, וכן תחתם עשר מדרגות של מלאכים, שלוש עליונים: שרפים חיות אופנים, ושבע תחתם: אראלים חשמלים¹⁹⁰ וכו', וכן תחתם עשרה גלגלים: שלושה עליונים ונקראים "שמי השמים"¹⁹¹ ונכללים בערבות ותחתם שבעה גלגלים משבעה ככבי לכת, כי בערבות כלולים גלגל המזלות וגלגל יומי ועליו גלגל השכל והבן¹⁹², וכן הכל הולך שלושה נסתרים ושבעה גללים.

ומצד העשרה מאמרות היה עץ החיים שקדם לבריאה, כי בודאי המאמר קדם לעולם, והיה בגן עדן שגם כן קדם לעולם, וכנגדו גהינם ועץ הדעת טוב ורע, וזה היה בעולם המלאכים שמצד מטטרו"ן טוב ומצד סמאל רע¹⁹³ [...] ¹⁹⁴, ועשרה מדרגותיו שבא רוכב על נחש¹⁹⁵ המכונה לסמאל ולילית, והיה כל תאותן להתלבש באדם וחזה וכן עשו, כי נתפתה ביין, כי (בראשית ט, כא) "וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה", בשעת זיווג עם חזה הנחש הנק' לילית הטילה

187. אבות רפ"ה.

188. בג' דברים ברא הקב"ה את עולמו: בספר וספר וספור (והוא לשון ספר יצירה פ"א, א) כנגדם בחכמה בתבונה ובדעת (מדרה"נ ז"ח ט). ועי' שם תחילת המאמר. ועי' זהר ח"ב יד סע"ב.

189. ר"ה טז: פס"ז וירא כב, יג; זהר ח"ג ק;

190. י' "מדרגות" המובאות כאן אינן מסודרות כסדר י' הכתות של מלאכים שבזהר ח"ב מג. וגם לא כסדר האזור שברמב"ם הלכות יסודי התורה פ"ב, ז.

191. עי' הערה 165.

192. על הקשר בין י' מאמרות, י' ספירות, י' כתות של מלאכים וי' גלגלים עי' ת"ז בהקדמה ג סע"א ובנצוצי זהר להגר"מ מרגליות זצ"ל שם באות כא; על הגלגלים שמותם סדרם ומספרם: חגיגה יב; שוחר טוב צב, ב; שם קיד, ב; דב"ר ב, כג; פרקי ר' אליעזר יח; פסיקתא רבתי כג; רמב"ם הלכות יסודי התורה פ"ג הל' א, מורה נבוכים חלק א פרק ע ועוד.

193. ע"ח ח"ב שמ"ח פ"ג.

194. מילה אחת אינה ברורה בכתב יד.

195. זהר ח"א לה; שם ח"ב רמז:

זוהמה בחוה ופירשה נדה^{195א} כי נתלבשה בה, וסמאל באדם^{195ב}, וזה היה ערב שבת בין השמשות ומשם נבראו השדים¹⁹⁶, וזה סוד ק"ל שנה מנין סמאל שנתלבש בו ומשם הוליד שדין, וזה סוד כי בהתלבשם באדם וחוה¹⁹⁷ נשארו ערומים מלבושי האור¹⁹⁸ וזהו (בראשית ג, ז) "וידעו כי ע[נ]י רומים הם", ולכן הנחש גם כן (בראשית ג, א) "היה ערום מכל חית השדה", וזה סוד שבין השמשות נבראו השדים¹⁹⁶ בלי גוף¹⁹⁹ מצד סמאל ולילית, ולכן רואים ואינם נראים²⁰⁰ וכו', ומצד בני אדם מצד אדם וחוה פרים ורבים ומתים²⁰¹, וזה סוד עץ הדעת טוב ורע שנדבק בו אדם²⁰² וחוה וכו', וכששב בתשובה הוליד בדמותו בצלמו וקרא שמו שת²⁰³ במקום שת^{203א} וממנו הושתת העולם²⁰⁴ וכו'.

ורמז גם כן זה העון בשלמה בענין מלכת שבא שנתן לה כל חפצה²⁰⁵ והבן, שהיא היא הנז²⁰⁶, ולבסוף בא בנה אשמדאי והשליך אותו מכסאו ונפל בידו, ומשם והלאה היה ירא מהם הנק' נגעי בני אדם²⁰⁷, וזהו (שיר השירים ג, ח) "מפחד בלילות" מצד נגעי בני אדם הנעשים בלילות בלילית ונעמדו, ולכן נקראות לילות²⁰⁸ שתיים, ואלה הן שאינן שולטות בלילי שבתות עד מוצאי שבת. וזה סוד (תהלים צ, יז) "ויהי נעם" הפך נעמה, כי "נועם ה'" יהיה "עלינו" ויצילנו מנגעי בני אדם, בהיות "שמעשה ידינו" שהם הבנים ש"יכוננהו" ויצילנו מאלו השתי לילות והבן, וזה הנחש²⁰⁹ יש לו ארבע מדרגות נחש שרף ועקרב צמאון נגד ארבעה דגלים שבקדושה,

195א. זהר ח"ג עט.

195ב. נראה שהוא הפך מה שכתב בתחילת דרוש האחרון, דרוש פרשת נח השני עמ' 55.)

196. עי' עירובין יח.; בראשית רבא כ, יא; זהר ח"ג קמ"ב סע"ב.

197. זהר ח"ג מח.

198. זהר ח"ב רח.; שם ח"ג רסא.

199. בראשית רבא ז, ה; זהר ח"א מז סע"ב; שם ח"ג קמב סע"ב.

200. אבות דר"נ ל, ג.

201. חגיגה טז.; אדר"נ שם, שם.

202. זהר ח"א רכא.; שר ח"ג קז רע"ב.

203. בראשית ה, ג.

203א. נראה שצ"ל: וקרא שמו שת במקום שר.

204. עי' הערה 152.

205. ע"פ מלכים א י, יג; דברי הימים ב ט, יב.

206. עי' כל הענין בזהר ח"ג קצד: ד"ה אשכחנא בספרא.

207. ע"פ שמואל ב ז, יג (עי' בראשית רבא כ, יא; שם כד, ה; זהר ח"א מז סע"ב).

208. ת"ז תקון ע קכד.; ז"ח רות עה סוף ט"ב; ועי' זהר ח"ג עז.

209. המוזכר שם בזהר (עי' הערה 206).

וזה סוד (דברים ח, טו) "המוליכך במדבר [וכו'] נחש שרף [ועקרב וצמאון]" וכו', כי במקום קדושת ארבעה דגלים אין להם חלק להזיק. ונרמזו אלו הארבע לארבע גליות, נחש גלות מצרים (יחזקאל כט, ג) "התנין הגדול", שרף מלכות מדי והוא המן, עקרב ליון רצה לעקור בית וכל התורה והמצוה. צמאון מלכות אדום שאין בו מים אין תורה, אבל נחשים ועקרבים יש בו²¹⁰.

והביא גם כן פסוק (ישעיהו סו, ז) "בטרם תחיל ילדה" וכו' בענין הנחש, כי לשבע שנים מוליד²¹¹ ופושט את עורו²¹², נגד האילה אילת השחר שרחמה צר שלא תוכל ללדת בשבוע שכן דוד בא עד שינשכנה באותו מקום²¹³, ומשם באים החבלים בעקבי משיחא בסוד (בראשית ג, טו) "הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב", מצד הצרות הבאות ח"ו ה' יצילנו ופירש בטרם תחיל הנחש ילדה, כל צד הקדושה והנשמות הקדושה שהם מובלעות בקליפות תפלוט אותם ותלד אותם בעקבי משיחא והבן. ו(ישעיהו שם, שם) "בטרם יבא חבל" לסטרא דקדושה כי יבאו הצרות מופרדות ולא תכופות, ובבא השעה אז (שם) "והמליטה זכר", ולזה אמר הפסוק האחר דרך תמיהה (ישעיהו שם פסוק הבא): "מי ראה כזאת שיוולד [צ"ל מי ראה כאלה... אם יולד] גוי פעם אחת" כנ"ל. ופירש גם כן פסוק (משלי כה, ד) "הגו סיגים מכסף ויוצא לצורף כלי" וכו' בענין יצירת צד הרע בעולם, על דרך הכסף היוצא מן הארץ בסיגיו ואח"כ מצרפו האומן ומנקהו כן נצרף ישראל בכור הברזל במצרים שהיה מלא סיגים ונשאר כלו נקי²¹⁴, ר"ת כל"י כהן לוי ישראל בלי תערובת, ו"הגה" לשון דבור כי ברוח פיו מוציא הסיג מעליו, והבן כי הדברים סתומים וכו'.

ופירש גם כן פסוק (איכה ב, יט) "קומי רוני בלילה לראש אשמורות", שהם סוד (ברכות ג: איכ"ר ב, כז) "שלושה משמרות הו"י הלילה", ראש לאלו האותיות, וזה סוד (בראשית מז, לא) "וישתחו ישראל על ראש המטה" היא השכינה²¹⁵, כי בזה בקומו בלילה בחצות לעסוק בתורה יוכל להשיג מה שירצה מסודות התורה והבן, כי (משלי ב, ה) "אז תבין יראת ה' עולה תורה".

רמז עוד כי השדין הם מדה עשירית מהטומאה נגד מדרגה עשירית שבקדושה מעשר מדרגות המלאכים ונקראים אישים²¹⁶.

210. על פי שבת כב: זהר ח"ב רכ.

211. בכורות ח.

212. פדר"א יד, ועי' שם לד; זהר ח"ג קסח:

213. עי' ב"ב טז:; זהר ח"ג רמט:

214. שעה"כ ענין הפסח דרוש א.

215. זהר ח"א רכה: ועוד.

216. רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ב, ז.

ט. עוד דרוש בפרשת בראשית

בפסוק (בראשית א, ד) "וירא אלדים את האור כי טוב", כי (תענית ז:): "אין אור אלא תורה", וגם כן נקרא ברית מילה טוב²¹⁷, מכאן שאין מלמדים תורה כי אם למהולים כי (תהלים קמז, ב) "לא עשה כן לכל גוי ומשפטים כל ידעום"²¹⁸, בל: ב' "בראשית", ל' (דברים לד, יד) "לעיני כל ישראל", כי אח"כ ש(בראשית שם, שם) "ויברל אלדים בין האור ובין החשך" ר"ל בין הקליפות שבערלה הנק' חשך ובין האור שהם ישראל, ומכאן רמז למילה ופריעה, ואח"כ נקרא ברית שלום²¹⁹ ועולה תרי"ג מצות חוץ מפסוק (שמות כ, ב) "אנכי ה' אלדיך" שהם תרי"ג²²⁰, מכאן רמז שאין המצות תרי"ג כי אם לנקראים 'ברית שלום' שהם הנמולים ואז נק[ראים] 'שלום' וכו'.

והביא גם כן ענין שנ"ד ימי הלבנה²²¹ וכדי להשוותה לימי החמה בי"א ימים עד שס"ה נגד שס"ה מצות לא תעשה, ובכ"ב אותיות התורה עולים שלום²²². ורמז גם כן ענין הקטורת שגם כן יש בו י"א סמנים, ונקראת קטורת שמקשר[ת] עשרה סמנים וקדושה עם א' דחוץ שהיא החלבנה ומקשרה עמהם ומחזירה למוטב, מכאן רמז לרשע שיקובל בתשובה²²³ וכו'. ורמז גם כן ענין שנ"ד ימי הלבנה וכו'²²⁴.

ורמז גם כן ענין השבעה אקלימים נגד שבעים אומות, וכל אקלם כולל עשרה, ובחר הקב"ה באקלם ארץ ישראל ונתן לישראל למירשה המובחר משבעים אומות חבל נחלתו, ובה היו כלולים כל השבעים הכלולים בשבעה עממין, וכנגדם לשבר כל ממשלתם נשתבחה בשבעה מינין "גפן חטה"²²⁵ וכו'.

217. עי' סוטה יב: ע"פ (שמות ב, ב) "ותרא אותו כי טוב הוא"; חזא דברית, טוב אקרי (זהר ח"ב יא:); טוב איהו ברית (ת"ז תקן כ"א מט:).

218. תנחומא משפטים ה; זהר ח"ג עב סע"ב.

219. ע"פ במדבר כה, יב

220. 613 (תרי"ג) פחות 1 ('אנכי') = 612 (=ברי"ת).

221. עי' רמב"ם הלכות קדוש ה' ודש פ"ו ה"ו.

222. 354 (שנ"ד ימי הלבנה) ועוד 22 (כ"ב אותיות) = 376 (=שלום).

223. עי' כל הענין בכריתות ו: שעה"כ דרושי תפלת השחר דרוש ג; ועל קטרת לשון קשר עי' זהר ח"ג לו: (קטרת קשיר כלא כחדא ובגין כך אקרי קטרת).

224. נראה שהכונה: 354 (שנ"ד ימי הלבנה) ועוד 11 (י"א סמנים הקטרת) = 365 (שס"ה מצוות לא תעשה).

225. "ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון, ארץ זית שמן ודבש" (דברים ח, ח).